

33. Odpoveď ministra práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky J. Richtera na interpeláciu poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky M. Ritomskej podanú 23. septembra 2013 vo veci záväznosti vyjadrení orgánov činných v skúmaní zákonnosti pracovných procesov – inšpektorátov práce

Ján Richter

minister práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

SEKRETARIÁT PREDSEDU NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY		
Dátum zaevidovania:		
24 -10- 2013		
Číslo spisu: <i>PREDS-771/2013</i>		
Listy: <i>1/3</i>	Prílohy:	
RZ	ZH	LU

Bratislava 22. októbra 2013
Číslo: 4920/2013-M_OPVA-42881

Vážená pani poslankyňa,

k Vašej interpelácii a k jej jednotlivým otázkam si dovoľujem uviesť nasledovné:

K otázke č. 1

Inšpektoráty práce sú orgány štátnej správy, ktoré v rámci svojej pôsobnosti a právomoci plnia úlohy, ktoré im ukladá zákon č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 125/2006 Z. z.“) v oblasti výkonu inšpekcie práce. To znamená, že primárne vstupujú do *administratívnoprávnych vzťahov* so zamestnávateľmi, u ktorých vykonávajú inšpekciu práce. Úlohou inšpektorov práce pri výkone inšpekcie práce je zistiť skutkový stav, pokiaľ ide o porušenie povinností vyplývajúcich z predpisov uvedených v § 2 ods. 1 písm. a) zákona č. 125/2006 Z. z., a na základe výsledkov inšpekcie práce a podľa závažnosti zistených skutočností postupovať podľa § 12 ods. 2 zákona č. 125/2006 Z. z., tzn. navrhnúť opatrenia na zlepšenie zisteného stavu, nariadiť odstránenie zistených nedostatkov, uložiť pokutu a pod.

Inšpektoráty práce nemajú a nemôžu mať právomoc zasahovať do *súkromnoprávných vzťahov* medzi zamestnancom a zamestnávateľom, keďže rozhodovať spory o nároky, ktoré z týchto vzťahov vyplývajú, prináleží len súdom. Preto inšpektoráty práce vo svojich vyjadreniach odkazujú dotknutých zamestnancov s ich pracovnoprávnymi nárokmi na súd.

K otázke č. 2

Právne stanovisko, resp. právne posúdenie vecí inšpektorátmi práce má spojitosť s výkonom inšpekcie práce a prípadným následným uložením pokuty, teda s administratívnoprávnou stránkou veci. Stanovisko inšpektorátu práce však nie je záväzné pre súdy vychádzajúc z právnej teórie, v zmysle ktorej podáva legálny výklad práva orgán, ktorý bol ústavou, resp. zákonom *výslovne splnomocnený na podávanie všeobecne*

záväzného výkladu. Podľa právneho poriadku Slovenskej republiky legálny výklad podáva výlučne Ústavný súd Slovenskej republiky (ale iba v prípade ústavy a ústavných zákonov). Zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch ukladá aj Najvyššiemu súdu SR vypracovať (prijímať) stanoviská pre jednotný výklad zákonov a ostatných právnych predpisov s cieľom zabezpečiť jednotnosť súdneho rozhodovania. V záujme neporušenia princípu sudcovskej nezávislosti nemôže byť ani výklad vyšších súdov obsiahnutý v ich rozhodnutiach a stanoviskách právne záväzný. Z rovnakého dôvodu nemôže byť výklad (resp. stanovisko) podané inšpektorátom práce záväzným pre súdnu moc, a to aj so zreteľom na absenciu zákona, ktorým by bol inšpektorát práce výslovne splnomocnený na podávanie všeobecne záväzného výkladu.

Právna nezáväznosť stanovísk/výkladov inšpektorátov práce teda vyplýva zo zásady nezávislosti súdnej moci, ktorá je základným predpokladom fungovania právneho štátu a patrí medzi jeho najdôležitejšie záruky. Súdny nemôžu byť vo svojom rozhodovaní podriadené iným zložkám štátnej moci vrátane výkonnej moci. Naopak, právoplatné rozhodnutia inšpektorátov práce, napr. o uložení pokuty, sú preskúmateľné súdmi.

Tieto atribúty nezávislej súdnej moci vyplývajú z ich úpravy v čl. 46 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a 2 a čl. 144 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky. V zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich: *„Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia; rozhoduje nestranne, spravodlivo, bez zbytočných prietáhov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom.“*

Súdy sú viazané výlučne ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a zákonom. Súdna moc teda nie je a ani nemôže byť viazaná právnym názorom štátneho orgánu a sudca si musí v každej veci urobiť vlastný názor. Opačný záver (zakotvenie viazanosti súdov právnym názorom štátneho orgánu inšpekcie práce) by okrem zrejmeého rozporu s Ústavou a zákonmi Slovenskej republiky znamenal taktiež popretie základných ústavných princípov právneho štátu.

K otázke č. 3

Vzhľadom na uplatňovanie zásady nezávislosti súdnictva nie je možné ustanoviť záväznosť výkladu zákonov inšpektorátmi práce pre súdy. Podľa § 125 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Možnosť, aby dotknutý zamestnanec použil vyjadrenie inšpektorátu práce ako dôkazný prostriedok na súde teda vyplýva z citovaného zákona a nie je potrebné uvádzať ju vo vyjadrení, a to aj vzhľadom na súvislosti uvedené v odpovedi na nasledujúcu otázku.

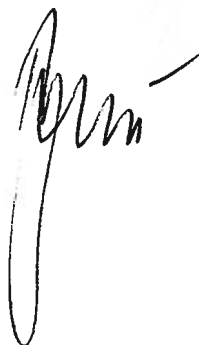
K otázke č. 4

Povinnosť inšpektorátov práce reagovať na podnety osôb, ktoré poukazujú na porušenie povinností vyplývajúcich z pracovnoprávných vzťahov, vyplýva z § 7 ods. 8 písm. c) zákona č. 125/2006 Z. z., podľa ktorého sú inšpektoráty práce povinné na základe tohto podnetu vykonať inšpekciu práce a o výsledku inšpekcie práce bezodkladne informovať osobu, ktorá podala podnet.

Spory medzi zamestnancom a zamestnávateľom o nároky z pracovnoprávných vzťahov prejednávajú a rozhodujú podľa § 14 Zákonníka práce výlučne súdy. Aplikáciou výkladového pravidla dôkazu z opaku (z cit. ustanovenia) možno dospieť k záveru, že riešenie pracovných sporov je vylúčené z kompetencie správnych orgánov. Pokiaľ inšpektoráty práce odporúčajú osobám, ktoré podali podnet, obrátiť sa so svojimi nárokmi na súd, vyjadrujú tým nedostatok svojej právomoci konať vo veci *ochrany súkromnoprávných vzťahov* zamestnancov. Samotný postup inšpektorátov práce, spočívajúci v odkázaní dotknutých zamestnancov s ich nárokmi na príslušný súd, je preto legitímnym.

Ak by mali inšpektoráty práce vo svojich vyjadreniach uvádzať aj informáciu o tom, že ich názor možno použiť ako písomný dôkazný prostriedok pre súdne konanie, takáto informácia by už mala charakter právneho poradenstva. Podávaním informácií o ďalšom možnom postupe osôb, ktoré podali podnet, pri uplatňovaní ich nárokov na súde by inšpektoráty práce prekračovali svoje zákonom ustanovené právomoci. Podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

S pozdravom

Vážená pani
Mária Rítoľská
poslankyňa
Národnej rady
Slovenskej republiky
Bratislava